

Judesuggan i Uppsala domkyrka förkunnar fortfarande hån och kränkning

Nästan framme vid koret i Uppsala domkyrka, på den vänstra pelaren, finns det en stensulptur som föreställer en "judesugga", d.v.s. judar som diar en gris. Det finns ett 30-tal liknande "judesuggor" på andra ställen i Europa, bla annat på fasaden i Wittenbergs stadskyrka. De flesta av dessa skulpturer har huggits ut på 1300-talet för att "dekorerar" kyrkorna, och på det viset har kyrkobesökare kunnat bevittna "judesuggornas budskap" i 700 år.

Eftersom grisen är ett orent djur i Moselagen är "judesuggans budskap" klart: att skymfa och håna judarna genom att sätta dem i en nära och grotesk förbindelse med det som för dem betyder höjden av orenhet. Varför har det varit viktigt att bara några meter från huvudaltaret i rikshelgedomen, där högmässor firas och biskopar vigs, att på detta sätt skymfa och håna det judiska folket i 700 år med en skulptur huggen i sten?

Inför 500-årsjubileet för reformationen vill någon kanske ursäkta sig med att säga att denna stensulptur är från katolsk tid. Dessvärre hjälper det lite. Martin Luther skrev så här om "judesuggan" i Wittenberg i skriften "Vom Shem Hamphoras" (1543): "Här i vår kyrka i Wittenberg är en sugga skulpterad i sten. Unga grisar och judar ligger och diar under henne. Bakom suggan står en rabbi böjd över suggan, lyfter upp hennes högra ben, håller hennes svans högt och tittat intensivt under svansen in i hennes Talmud, som om han läste något skarpsinnigt och extraordinärt, och det är säkert härifrån de får sin Shemhamphoras" [dvs Guds heliga namn].

Bara några meter från "judesuggan" i Uppsala domkyrka har den förste reformationsbiskopen Laurentius Petri firat gudstjänster, och så har det fortsatt intill i dag.

Några vill kanske försvara sig med att det numera hänger en skylt under "judesuggan" med ett uttalande från Svenska kyrkans biskopsmöte 1995. I detta uttalande tas det explicit avstånd från både antisemitism och Martin Luthers antijudiska uttalanden. Men "judesuggan", som hänger bara några få meter från skylten, omnämns inte.

Uttalandet från biskopsmötet avslutas: "I vår kyrka vill vi arbeta för att få bort sådant som kan tolkas som antisemitism eller förakt för det judiska folket och försvara deras rätt till sin historia, sin tro och sina seder." Ironiskt nog, bara några meter från detta uppslaget, finns "judesuggan" kvar, en skulptur som helt säkert uttrycker inte bara förakt men som också förnedrar hela det judiska folket på det grövsta. Stenarna i Uppsala domkyrka fortsätter att förkunna hån och

förakt för det judiska folket – och indirekt också ett hån mot den juden som är allra mest känd i kyrkan, nämligen Jesus från Nasaret.

Vi har förståelse för att Riksantikvarieämbetet inte önskar att stensulpturer i gamla byggnader ska raderas, och kanske är det också sunt att "judesuggan" finns kvar som ett vittnesbörd om hur mycket antisemitism som funnits och fortfarande finns i den kristna kyrkan. Men det är på sin plats att uttryckligt ta avstånd från "judesuggan" i rikshelgedomen genom att sätta upp en skylt som explicit tar avstånd från "judesuggans" budskap. Ännu viktigare är det dock att bekännelsen kommer: "Förlåt oss Gud för hatet vi har låtit stenarna förkunna under seklernas lopp i rikshelgedomen."

Riksorganisationen Shalom över Israel

Per-Olof Hermansson, ordförande

Andreas Johansson, präst